

วิธชาปุโร

วิถีไทย วิถีโลก

ดร.ปัทมาภรณ์ พันธุบรรณก

ท่าน สมาชิก และผู้อ่านที่รักทุกท่านครับ ในฉบับที่ผ่านมาได้เกริ่นนำเรื่องรูปแบบการบำรุงรักษาเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ใช้กันมาตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน โดยมีชื่อย่อๆ ว่า BM, PM, CM, PdM, SM, TPM โดยคุยกันตั้งแต่ BM จนมาจบลงที่ PM ตัวที่สองหรือการบำรุงรักษาที่ผลิต (Productive Maintenance) แล้วนะครับ

และได้ย้ำว่าในวงการบำรุงรักษาเครื่องจักรอุปกรณ์นั้น พูดคำว่า PM เมื่อใด ก็มักจะหมายถึงการบำรุงรักษาป้องกัน (Preventive Maintenance) ซึ่งเป็น PM ตัวแรกมากกว่า

เหตุผลที่ไม่มีอะไรมาจกครับ การบำรุงรักษาที่ผลิตนั้นเป็นแนวคิดและหรือเป้าหมาย แต่การปฏิบัติจริงคือการประสานประสานระหว่างการบำรุงรักษาหลังเกิดเหตุ (BM) และการบำรุงรักษาป้องกัน (PM) อย่างเหมาะสมครับ เอาละครับ เรามาว่าเรื่องอีกขยอต่อต่อไปคือ CM (Corrective Maintenance) กัน

เรียกชื่อเป็นทางการในภาษาไทยว่า การบำรุงรักษาเชิงแก้ไขปรับปรุง... สังเกตว่าทำทั้ง “แก้ไข” และ “ปรับปรุง” ไปพร้อมๆ กัน

กล่าวคือที่ขัดข้องเสียหายก็แก้ไข เมื่อแก้ไขแล้วก็ป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำด้วยการปรับปรุงให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องแบบ Kaizen

หลักการของ CM ตั้งอยู่บนฐานที่ว่า การบำรุงรักษา (ซึ่งรวมทั้งการซ่อมแซมด้วย) นั้นไม่ใช่ทำให้เครื่องจักรอุปกรณ์ดีเหมือนเดิม

แต่ต้องทำให้ดีกว่าเดิมทุกครั้งไป!!

ถามว่า “ดีกว่าเดิม” เอาอะไรวัด?

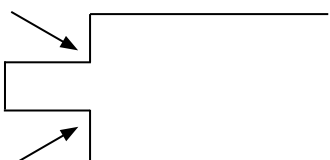
ตอบว่าวัดด้วยจุดควบคุมหรือดัชนีชี้วัดสองตัวได้แก่ ระยะเวลาเฉลี่ยระหว่างการขัดข้องแต่ละครั้ง ที่เรียกว่า Mean-Time-Between-Failure (MTBF) และระยะเวลาเฉลี่ยที่ต้องใช้ในการซ่อมบำรุงแต่ละครั้ง ที่เรียกว่า Mean-Time-To-Repair (MTTR)

ลองพิจารณาดูจะพบว่า MTBF นั้นยิ่งยาวนานเท่าไร ก็ยิ่งดีเท่านั้น ในทางตรงกันข้าม MTTR นั้นยิ่งสั้นเท่าไรจะยิ่งดีเท่านั้น

การที่จะทำให้ MTBF ยาวได้จะต้องหาสาเหตุหลักหรือ root cause (s) ของการขัดข้องแต่ละครั้งให้ได้ จากนั้นก็ใช้หลักการแก้ไขปัญหแบบ SPS หรือ Suyama Style Problem Solving ด้วยการ “หาปัญหาให้พบ แก้ปัญหาให้จบ ลบสาเหตุให้สิ้น”

การขัดข้องเนื่องจากสาเหตุเก่า หรือการเกิดเหตุขัดข้องแบบเรื้อรังก็จะหมดไป เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ MTBF ยาวขึ้นเรื่อยๆ

ตัวอย่างหนึ่งคือปัญหาการแตกร้าวของเพลาลูกเบี้ยวที่มีข้อบกพร่องจากการออกแบบดังรูปข้างล่างนี้

จุดตรงบริเวณลูกศรชี้ซึ่งเป็นมุมฉากนั้น จะเป็นจุดศูนย์รวมของความเค้นหรือเกิด stress concentration ตามหลักทางวิศวกรรม กล่าวคือจะเป็นบริเวณที่ความเค้นสูงกว่าบริเวณอื่นๆ เพราะบริเวณที่เป็นแฉ่งเป็นมุมจะเกิดความเค้นได้ในสามทิศทาง

พูดง่ายๆ ก็คือบริเวณเหล่านี้มีความเสี่ยงหรือแนวโน้มที่จะเกิดการแตกหักเสียหายได้ง่าย และรวดเร็วกว่าบริเวณอื่นๆ ซึ่งหากพบรูปทรงของอุปกรณ์ที่เคลื่อนที่ออกมาแบบนี้ ก็ควรมีการแก้ไขโดยการปรับแก้บริเวณมุมฉากให้มีความโค้งมนเกิดขึ้นด้วยการกรัด และขัดแต่งให้เรียบมัน

ภาษาช่างเรียกกันง่ายๆ ว่าใส่ r หรือทำให้เกิดความโค้งลบมุมจากมุมแหลมต่างๆ ให้หายไปนั่นเอง

การทำเช่นนี้จะทำให้ความเค้นไม่เกิดการรวมศูนย์ที่บริเวณนี้ ขึ้นส่วนนี้จะมีความแข็งแรงเพิ่มขึ้น อายุการใช้งานยาวนานขึ้น MTBF ก็ยาวขึ้นนั่นเอง

สิ่งที่ต้องทำอีกประการหนึ่ง คือ การลดระยะเวลาที่ต้องใช้ในการซ่อมบำรุงให้สั้นลง หรือ **ลดระยะเวลาตั้งแต่เครื่องอุปกรณ์หยุดทำงานจนเริ่มทำงาน “เป็นปกติ” ใหม่ให้สั้นที่สุด**

เทคนิคที่ประยุกต์มาใช้ในการลดระยะเวลาในกรณีนี้ได้ดีที่สุดในอดีตคือ หลักการเตรียมงานตั้งเครื่องรวดเร็วของ Mr.Shigeo Shingo แห่งบริษัทโตโยต้าครับ

เรื่องของ Mr.Shingo เป็นเรื่องที่น่าสนใจมากครับ ผมคิดว่าจะเล่าแทรกไปในครั้งหน้าจะเป็นประโยชน์กับท่านที่สนใจจะนำไปประยุกต์ใช้กับงานการผลิตด้วยครับ

หลักคิดที่สำคัญ คือ การลดหรือถ้าเป็นไปได้ก็กำจัดความสูญเปล่าในการปฏิบัติงานให้หมดไป

ท่านผู้อ่านเคยได้ยินหรือจำเรื่องความสูญเปล่าที่เรียกกันว่า 3M - Muri, Muda, Mura หรือ 7 wastes ได้ใช่ไหมครับ?

ทวนกันนิดหน่อยก็ได้ว่า **Muri คือ ความยากลำบากในการปฏิบัติ Muda คือ ความสูญเปล่า การทำสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องทำ ส่วน Mura คือ ความซ้ำซ้อน** ทั้งสามประการนี้ถือเป็นความสูญเปล่าทั่วไปในการทำงาน

ความสูญเปล่าที่พบกันมากในการผลิตมี 7 ประการ คือ **สูญเปล่าจากการผลิตมากเกินไป จากการทำให้เสีย จากการขนย้าย จากการตรวจสอบ จากการเก็บรักษา จากการเคลื่อนที่เคลื่อนไหว จากการรอคอย** ทั้ง 7 ประการ คือสิ่งที่ไม่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับงานหรือผลผลิตของเรา

สรุปทิ้งท้ายไว้ตรงจุดนี้ว่า การทำ CM ได้ถูกต้องจะทำให้ MTBF ยิ่งยาวนานขึ้น ในขณะที่ MTTR ยิ่งหดสั้นลง

หากผลเป็นตรงกันข้าม ฝ่ายบำรุงรักษาก็ต้องพิจารณาดตนเองละครับ !!!

คราวหน้าเรามาคุยเรื่องของ Shigeo Shingo กันครับ สนุกแน่นอนครับ

อ่าน ต่อฉบับหน้า